

Қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыруға арналған дидактикалық ойындар

Тақырыбы: Қуыршақты оятпа

Мақсаты: Ақырын дауысты қолдана білуді дамыту.

Ойын шарты: 2-3 баламен кезек-кезек ойнатылады.

Қажетті құралдар: Жабылатын кездері бар қуыршақ, тәсек орын жабдықтарымен кереует, майда ойыншықтар (текше, доп, машина және т. б.) ойыншықтарға арналған қорап.

Ойын барысы: Тәрбиеші ұйықтап жатқан қуыршағы бар кереуетті көрсетіп: «Кәусар кәп қыдырды, шаршады, түстенді және ұйықтап қалды. Ал бізге Кәусәрді оятып алмау үшін ойыншықтарды тыныш жинау керек. Маған ақырын айтшы, қандай ойыншықты қорапқа салу керек?». Мұнда баланың ақырын, бірақ сыбырламай айтқанын бақылау қажет.

Такырыбы:Көпіршік

Ойын шарты: Ойынды бірнеше адам ойнайды. Ойын қайталанатын.

«Көпіршік, көпіршік үлкен бол үрлен,
Осылай қал, жарылма түрлен».

Сосын үлкен көпіршік үрленеді (балалар «ү-ү-ү-п» деген дыбысты ұзақ шығарады).

Тақырыбы: Сикырлы қапшық

Ойынның мақсаты: Заттарды белгілі бір қасиеттері бойынша салыстыруға, топтастыруға үйрету.

Қажетті құралдар: Түсі, әлшемі, пішіні бойынша әр түрлі ойыншықтар.

Ойын шарты: Әр баламен жеке-жеке ойналады.

Ойынның мазмұны: Балалар «Сикырлы қапшықтың» ішіндегі затты ұстап кәріп, пішінін анықтайды, ойыншықты алған соң атын атап, түсін айтады.

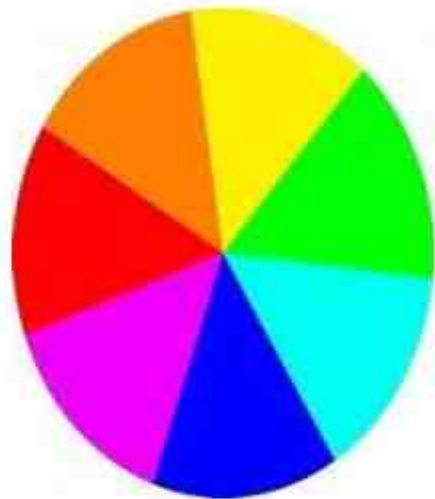
Тақырыбы: Апта күндері

Мақсаты: Апта күндерін атап, есте сақтай білуге үйрету.

Қажетті құралдар: Апта күндерін шартты түрде белгілейтін 1-ден 7-ге дейін дөңгелектермен дайындалған карточка.

Ойын шарты: 7 баламен ойналады, ойын қайталанып отырады

Барысы: Арнайы дайындалған карточканы көрсетіп, таныстыру. Апта күндерін атату, карточканы таратып беру. Тақтаға шыққан бала карточкаға сәйкес өз апта атын білу керек. Тәрбиеші бұйрығымен, «дүйсенбі» бір адым алдыға десе, тұрып қалмай алдыға шығу керек. Бұдан соң балалар кезекпен ауысып тақтаға шығады

Тақырыбы: Сағат тықылдайды

Мақсаты: Дыбыстарды айтуды, дыбыстау аппаратын дамыту. «К», «Т» дыбыстарының айтылуын бекіту. Біркелкі сөз қарқынын, сөздерді жылдам және баяу, қатты және жай айтуды шынықтыру.

Қажетті құралдар: Үлкен және кіші сағаттар.

Ойын шарты: Әр баламен жеке-жеке ойналады.

Ойын барысы: Тәрбиеші балаға сағаттарды көрсетіп, айтады: «Бұл – сағаттар. Олар жүрген кезде «тк-тк, тк-тк» деп тықылдайды. Сағаттар қалай тықылдайды? (балалар жауап береді). Үлкен сағаттар жүрген кезде «тк-тк» деп қатты және баяу, ал кіші сағаттар «тк-тк» деп жай және жылдам тықылдайды (балалар әрқайсысына айырмашылығын ажыратып жауап береді). «Т» және «к» дыбыстарының дұрыс және анық айтылуын қадағалау керек.

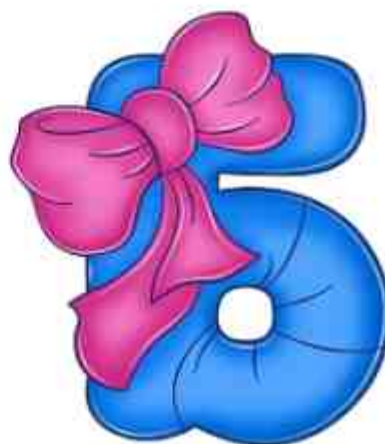
Тақырыбы: Машина

Максаты: «Б» дыбысын дұрыс және анық айтуды қалыптастыру, жеке дыбысқа еліктеп қатты және жай айтуды, кеністікте бағдарлана білуді дамыту.

Қажетті құралдар: Картоннан жасалған (бала санына байланысты) тұтка, үлкен және кіші машиналар.

Ойын шарты: Барлық топпен ойналады.

Ойын барысы: Тәрбиеші мәшинені көрсетеді және оның қалай гүрілдейтінін сұрайды («бң-н, бң-н»). Сосын үлкен мәшинені көрсетіп, айтады: «Үлкен мәшине қатты гүрілдейді тыңда, былай «бң-н, бң-н» (дыбысқа еліктеуді әдеттегіден қатты айтады), ал кіші мәшине жай гүрілдейді (сыбырлап ақырын айтады) «бң-н, бң-н». Балаға дыбыс тіркестерін біресе қатты, біресе жай қайталау ұсынылады. Содан соң тәрбиеші балаларға әздері мәшинемен қыдыруды ұсынады. Балалар жүргізушілерді бейнелеп, қолдарында тұтка топ ішінде «бң-н, бң-н» деп айтып бытырап жүгіреді.

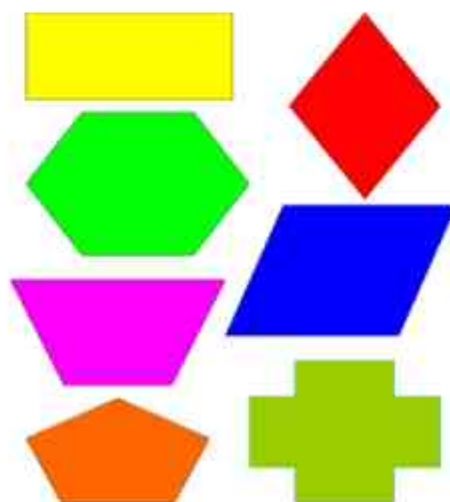
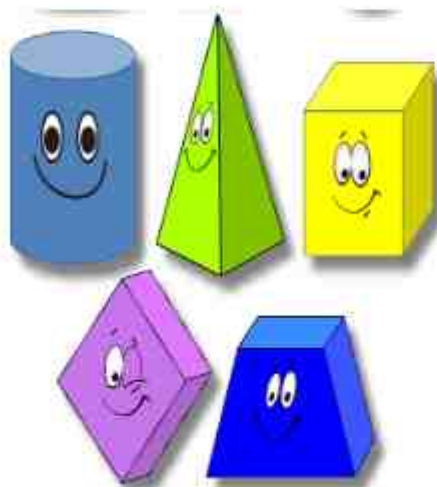
Тақырыбы: Дәл осындай пішінді тап

Мақсаты: Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту, пішіндерді атауға, ажыратуға, салыстыруға жаттықтыру.

Қажетті құралдар: Бала саны бойынша құлыптың суреттері, геометриялық пішіндер.

Ойын шарты: Барлық топ балаларымен бірге ойналады.

Ойын барысы: Сикырлы құлыпты ашуды ұсыну. Құлыптың кілттері де сикырлы, геометриялық пішіндерден құрылғанын айту. Әр бала құлыпқа сай келетін кілтті алып, құлыпты ашады.

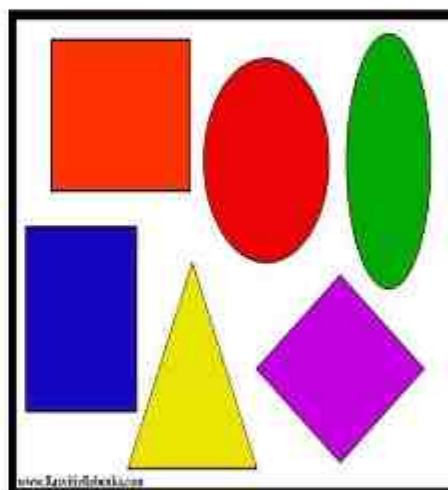
Тақырыбы: Вагондарға дөнгелек тандау

Мақсаты: Геометриялық пішіндерді ажыратуға, қасиеттерін білуге жаттықтыру, ойлау қабілетін дамыту.

Қажетті құралдар: Қағазға салынған вагондар, әртүрлі геометриялық пішіндер.

Ойын шарты: Балаларды үш топқа бөліп ойналады.

Ойынның мазмұны: Балалар вагондарға лайық дөнгелектерді әртүрлі пішіндердің ішінен табады.

Ақп

Тақырыбы: Үйдің есігін жабайық

Мақсаты: Заттарды әлшемі бойынша салыстыруға, жуан және жіңішке заттарды ажыратуға жаттықтыру. Ойлау қабілетін дамыту.

Қажетті құралдар: Үйдің, есіктің суреттері.

Ойын шарты: Барлық балалармен ойналады.

Ойын барысы: қағаздан қиылған, есігі жок үйдің суретін балаларға тарату. Жуан және жіңішке есіктерді үйдің әлшеміне сай келтіріп салуды ұсыну.

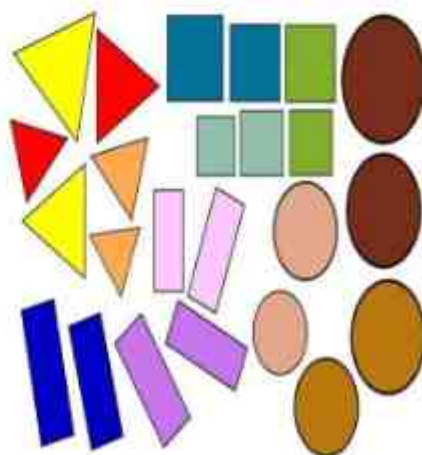
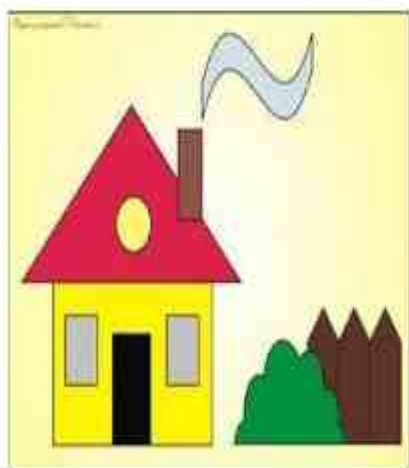
Тақырыбы: Үй құрлысының ретін көрсет

Мақсаты: Түстерді ажыратуға жаттықтыру; ойлау қабілеттерін, қабылдау, ес, зейін процесстерін дамыту.

Қажетті құралдар: Баланың саны бойынша әртүрлі түсті жолақтар, пішіндер, үй суретінің үлгісі.

Ойын шарты: Барлық топ балаларымен ойналады.

Ойын барысы: Балаларға үйдің суретінің үлгісін көрсету. Балаларға әртүрлі жолақшаларды, пішіндерді таратып беру. Үлгіге қарап осы пішіндерден үйді құрастыруды ұсыну.

Handwritten signature

Тақырыбы: Орамалға лайық жамауларды табу

Мақсаты: Геометриялық пішіндерді ажыратуға, салыстыруға жаттықтыру; логикалық ойлау қабілеттерін дамыту.

Қажетті құралдар: Бала саны бойынша қағаздан жасалған бет орамалдардың үлгісі, әртүрлі пішіндер.

Ойын шарты: Барлық топ балаларымен ойналады.

Ойын барысы: Балаларға орамалдардың үлгісін таратып беру. Алдарындағы пішіндердің ішінен әр орамалға лайық жамауды табуды ұсыну.

Handwritten signature

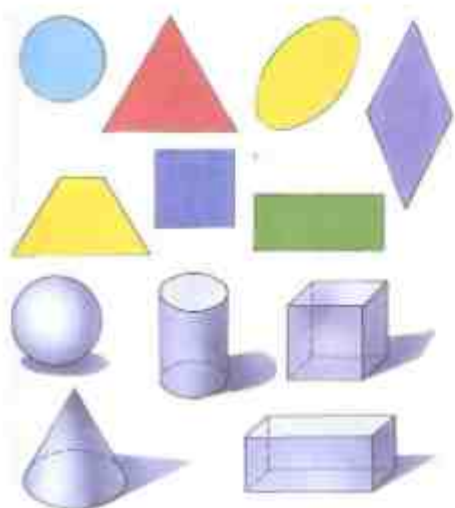
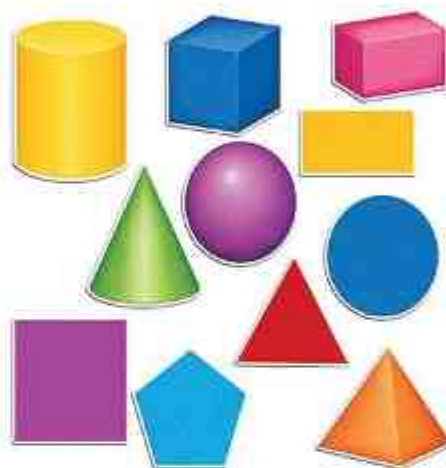
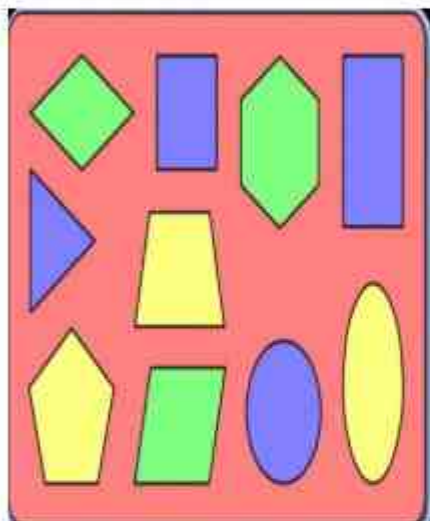
Тақырыбы: Жұбын тап

Мақсаты: Геометриялық пішіндерді ажыратуға, салыстыруға жаттықтыру; білімдерін бекіту, ойлау қабілеттерін дамыту.

Қажетті құралдар: Өртүрлі ретте орналасқан геометриялық пішіндердің суреттері.

Ойын шарты: Барлық балалармен бірге ойналады.

Ойын барысы: Балаларға геометриялық пішіндер орналасқан суреттерді тарату. Үлгі ретінде бір суретті кәрсетіп, дәл осындай суреттің жұбын табуды ұсыну. Суреттердің дұрыстығын тексеру үшін оларды салыстыру.

Ақыл

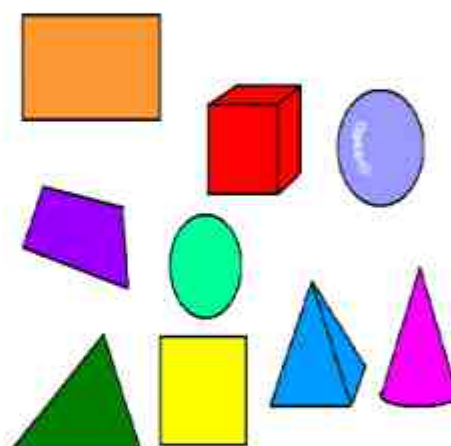
Тақырыбы: Таныс пішіндер доминосы

Мақсаты: Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту; көп заттың ішінен біреуін тандауға жаттықтыру.

Қажетті құралдар: Пішіндер бейнеленген суреттер.

Ойын шарты: Барлық топпен ойналады.

Ойын барысы: Балаларға суреттерді таратып беру. Жүргізуші бірінші суретті үстелдің ортасына қояды, қалған балалар суретке сәйкес әзінің суретін қояды, суретте бейнеленген пішінді атайды. Ойын осылай жалғаса береді.

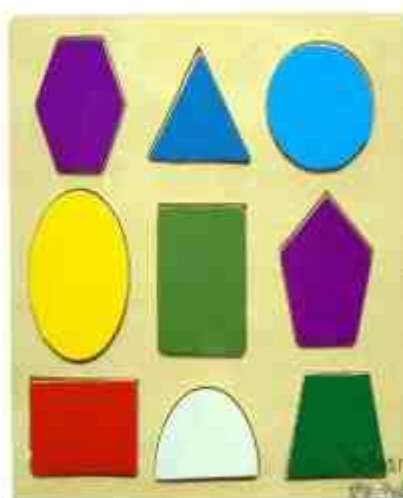
Тақырыбы: Зейінді бол

Мақсаты: Күрделі геометриялық суреттен үшбұрышты, тәртбұрышты, шеңберді кәрсете білу.

Қажетті құралдар: Геометриялық пішіндер кескінделген суреттер.

Ойын шарты: Балаларды үш топқа бәліп ойналады.

Ойын барысы: Тәрбиеші кәрсеткіш таяқшамен бірінші (екінші, үшінші, тәртінші, бесінші, алтыншы) суретті нұсқап, балаларға мынадай сұрақ қояды: Суреттен қандай таныс пішінді кәресіндер? Әрбір суретте әзара ұксас неше пішін бар? Есептеу кезінде аз қателескен қатар ұтып шығады.

Тақырыбы: Танып ал да, атын ата

Мақсаты: заттың түр-түсін, пішінін, атын атауға жаттықтыру; сөздік қорын молайту; ойлау қабілетін дамыту.

Қажетті құралдар: әр түрлі ойыншықтар немесе суреттер.

Ойын шарты: Әр баламен кезек-кезек ойналады.

Ойын барысы: Балаларға әртүрлі ойыншықтарды көрсету. Ортаға бір-бір баладан шақырып, бір ойыншықты алып, оның түр-түсін, пішінін, қасиетін анықтауды және сол ойыншық жайлы әңгіме құрауды немесе тақпақ айтып беруді ұсынады.

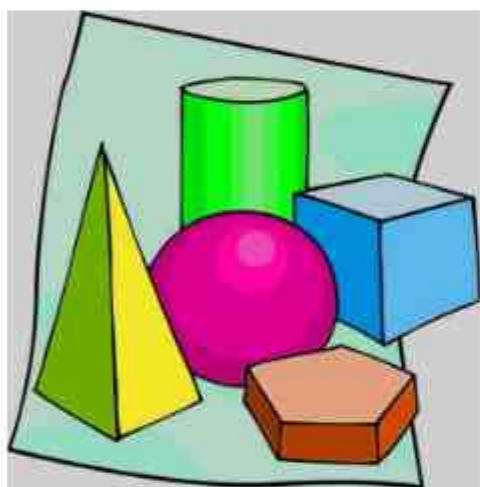
Тақырыбы: Мынау қай пішін?

Мақсаты: Геометриялық пішінді сипалап анықтау арқылы айта білу.

Қажетті құралдар: Картоннан жасалған геометриялық пішіндер 5-түрі.

Ойын шарты: Әр баламен жеке-жеке ойналады, әр топтан үш баладан шығады.

Ойын барысы: Бала топқа қарап тұрып, қолын артқа ұстайды. Тәрбиеші оның қолына геометриялық пішінді ұстатады. Бала оны сипап байқап, балаларға көрсетпей атын атайды.

Тақырыбы: Қандай пішін шықты?

Мақсаты: Таяқшалардан таныс геометриялық пішіндер құрастыра білу.

Қажетті құралдар: Әрбір балаға 10 данадан санағыш таяқшалары

Ойын барысы: Тәрбиеші балаларға үш таяқша алып, олардан пішін құрастыруды ұсынады. Қандай пішін шықты? Енді төрт таяқша алып, пішін құрастыру ұсынылады. Қандай пішін шықты? Тәрбиеші тағы да бір таяқша алып, оны шаршының, төртбұрыштың үстіне қояды ұсынады. Қандай пішін шықты?

Ойын шарты: Балаларды үш топқа бөліп, әр топ ұйымдасып пішіндерді тауып алу.

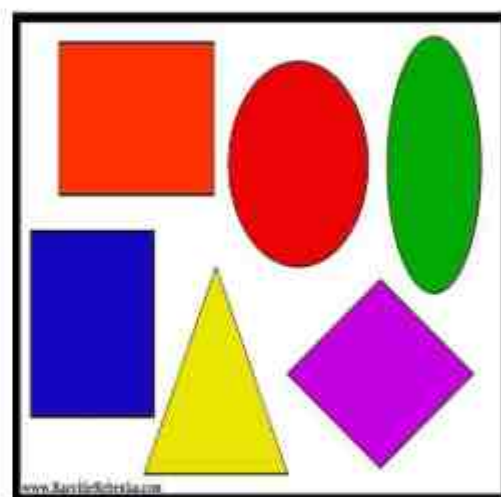
Тақырыбы: Бос торларды сәйкес пішіндермен толтыр

Мақсаты: Геометриялық пішіндерді танып, атай білуге үйрету. Бос торларды сәйкес пішіндермен толтыра білу.

Қажетті құралдар: Әр балаға жеткілікті таратпа суреттер.

Ойын шарты: Әр баламен жеке-жеке ойналады. Балалар бос тордағы пішіндерді танып айту.

Ойын барысы: Балаларға суреттер таратылып беріледі. Суреттердегі бос торларды сәйкес пішіндермен толтыру.

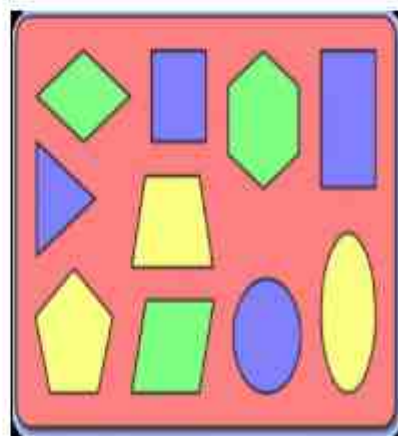
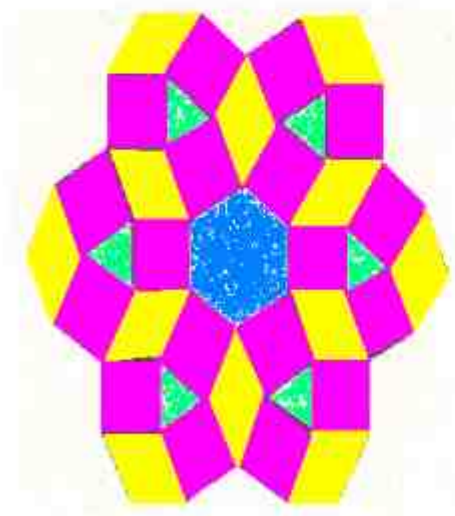
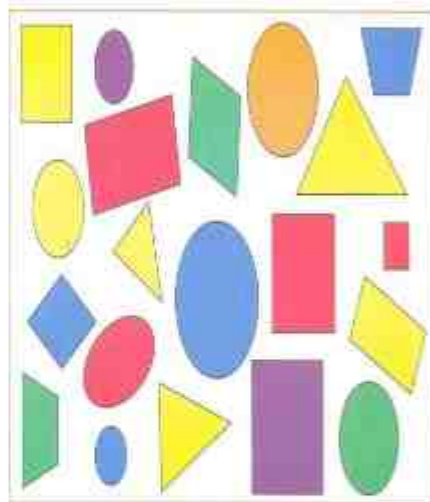
Тақырыбы:Қандай пішін жетіспейді?

Мақсаты: Геометриялық пішіндерді атай білуге үйрету. Қай пішін жетіспейтінін тапқызу.

Қажетті құралдар: Геометриялық пішіндер.

Ойын шарты: Барлық топпен бірдей ойналады.

Ойын барысы: Тактаға геометриялық пішіндер қойылады. Балаларға көздерінді жұмындар деп, бір пішінді алып қояды. Балалар қай пішін жетіспейтінін табады.

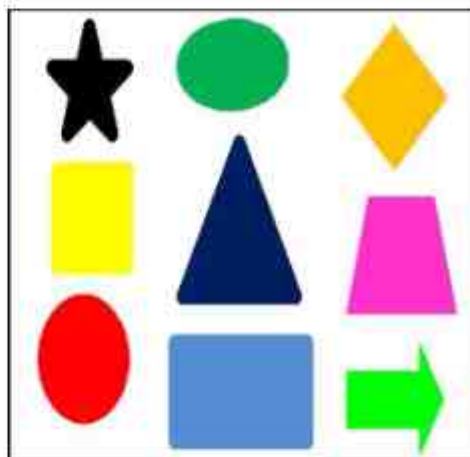
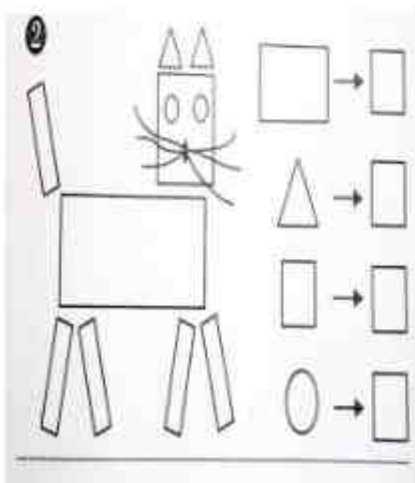
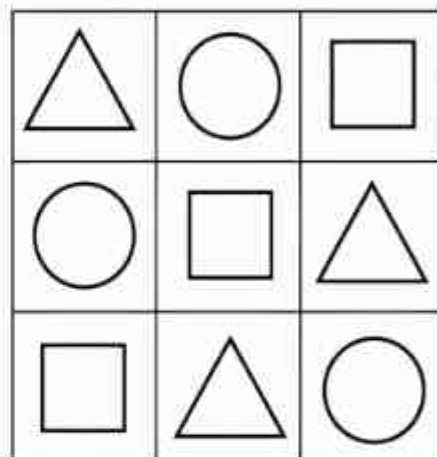
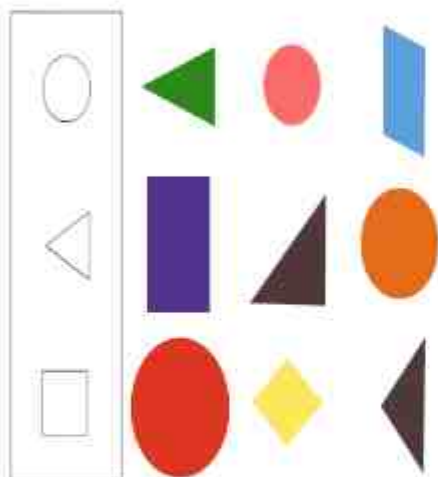
Тақырыбы: Пішіндерді боя

Мақсаты: Түстерді тани білуге үйрету. Ойын элементтерін пайдалана отырып математикаға қызығушылықтарын арттыру.

Қажетті құралдар: Геометриялық пішіндер.

Ойын барысы: Балаларды ұйымдастырып, оларға ақ бет қағаздағы пішіндердің суреттері таратылып беріледі. Бұл суреттегі пішіндер боялмаған. Тәрбиеші балаларға тақтаға боялған пішіндерді іліп қояды. Балалардың міндеті сол тақтадағы түстеріне карап алдарындағы пішіндерді сондай түспен бояйды. Мұндай ойын балалардың түсінулерін және шапшандықтарын шыңдайды.

Ойын шарты:Барлық топ балаларымен ойналады.

Тақырыбы: Сикырлы суреттер

Мақсаты: Балалардың логикалық ойлау қабілетін, ес, зейін, қабылдау процесстерін дамыту.

Қажетті құралдар: Түрлі сурет бәлінділері.

Ойын шарты: Балаларды екі топқа бәліп ойналады.

Ойын барысы: Балалар алдарындағы үлгі бойынша бәлінділерден сурет құрайды. Сурет бойынша әңгіме құрауды ұсыну

Тақырыбы: Көзінді жұмып, қолыңмен анықта

Мақсаты: Ұзын-қысқа, жуан-жіңішке, үлкен-кіші ұғымдарын бекіту.

Қажетті құралдар: Қарындаштар, таяқшалар.

Ойын шарты: Жеке баламен ойналады, ойын бірнеше рет қайталанады.

Ойын барысы: Балалар сипап – сезу арқылы заттың ұзын - қысқалығын анықтау. Ұзындығы әртүрлі қарындаштар алынады. Жүргізуші бір баланы шақырып, оған көзін жұмғызып, қарындаштың ұзын-қысқалығын анықтатады. Ойын бірнеше рет қайталанады.

Тақырыбы: Зейінді бол

Мақсаты: Биік және аласа ұғымдарын бекіту; логикалық ойлауын дамыту.

Қажетті құралдар: Биік және аласа заттар бейнеленген суреттер немесе ойыншықтар.

Ойын шарты: Барлық балалармен ойналады.

Ойын барысы: Балаларға биік және аласа заттардың суреттерін немесе ойыншықтарын қарастыруды ұсынады. Әр суретте не бейнеленгенін анықтау. Биік затты көрсеткенде балалар орындарынан тұрады, аласа затты көрсеткенде бастарын төмен түсіреді.

Тақырыбы: Шарлар

Мақсаты: Қасиеттері бойынша заттарды топтастыруға, түстерді, әлшемдерді ажыратуға жаттықтыру, зейіндерін дамыту.

Қажетті құралдар: Бала саны бойынша әртүрлі шарлар.

Ойын шарты: Барлық топ балаларымен ойналады.

Ойын барысы: Балаларға шарларды таратып беру, шарлардың түсін, әлшемін анықтауды ұсыну. Балалар тәрбиешінің шарын өздерінің шарларымен салыстырады. Белгі бойынша тәрбиешінің шарына ұқсас шарлары бар балалар ортаға жүгіріп шығады.

Тақырыбы: Қолымда не бар?

Мақсаты: Ұзын-қысқа, жуан-жіңішке, үлкен-кіші, оң-сол жайлы білімдерін бекіту. Түйсіну сезімдерін дамыту.

Қажетті құралдар: Ұсақ тастар, жаңғақтар.

Ойын шарты: Әр баланы ортаға шақыру арқылы ойналады, балалар кәлеміне қарай тәрбиешінің қолында не барын анықтайды.

Ойын барысы: Баланың қолына үлкендігі әртүрлі заттарды ұстату. Мысалы, үлкен және кіші тастар. Бала қолына қарамастан, сипап-сезу арқылы үлкен-кіші заттын оң және сол қолында екенін анықтайды. Қалған балалар оның жауабынын дұрыстығын тексереді. Жуан-жіңішке, ұзын-қысқа әлшемдері бойынша жұмыс осылайша жүргізіледі.

Тақырыбы: Ұзын және қысқа

Мақсаты: Өлшемдердің қасиеттерін қабылдауға үйрету, тапсырманы орындауға жаттықтыру.

Қажетті құралдар: Ұзын және қысқа жолақшалар.

Ойын шарты: Барлық топ балаларымен бірге ойналады

Ойын барысы: Балаларға ұзын және қысқа жолақшаны көрсету. Өлшемін анықтау. Жолақшаларды таратып беру. Үстелдің үстіндегі жолақшалардың ішінен ұқсас жолақшаны табуға беру.

Handwritten signature

Тақырыбы: Жоғары – төмен

Мақсаты: Жоғары–төмен ұғымдарын пысықтау. Байқағыштықты, зейін, қиялды дамыту.

Қажетті құралдар: Құстардың, жануарлардың суреттері.

Ойын шарты: Тәрбиеші әр баланы ортаға шақыра отырып ойналады.

Ойын барысы: Бала қораптың ішінен бір суретті алып, атын атап, орнын анықтап үлкен суретке бекітеді. Мысалы, ұшак жоғарыда аспанда ұшады, балық төменде су ішінде жүзеді.

Тақырыбы: Кәрші–кәрші

Мақсаты: Сан құрамын атап, неше бірліктен тұратынын, сандарды салыстыра білуге үйрету.

Қажетті құралдар: Кеспе қалтадағы сандық карточкалар: 1-10.

Ойын шарты: Үш баламен ойналады, ойын қайталанып отырады.

Ойын барысы: Тәрбиеші бір санды атайды. Тақтаға бір бала шығып аталған санды «кеспе қалтадағы» сандар арасынан 7 санын алып қояды. Тәрбиеші осы санның кәршілерін көрсетіндер дегенде , екі бала шығып 6 және 8 санын көрсетеді.

Тақырыбы: Карточкада қандай сан жазылған?

Мақсаты: Балаларды санның құрамын таба білуге үйрету.

Қажетті құралдар: Суретті карточкалар.

Ойын шарты: Балаларды екі топқа бөліп ойналады.

Ойын барысы: 1 нұсқа: Тәрбиеші карточканың бетіндегі 2 түсті дөңгелекті төмен қаратып қолына ұстап тұрады да, балаларға былай дейді: «Карточкада екі сан» бейнеленген. Егер оларды қоссақ 5 болады. Карточкада қай сандар бейнеленген? «Балалар түрліше жауап береді». Балалардың біреуі карточкада жазылған сандарды атаған кезде тәрбиеші карточканы топқа көрсетеді.

2 нұсқа: «Егер тоғыздан біреуін кемітсендер, сендер менің қолымдағы санды табасындар». Балалар бұл санды атайды. Жауабын бірнеше баладан сұрау керек. Тәрбиеші сандық карточканы балаларға алдын ала көрсетеді. Бірінші болып дұрыс жауап берген бала ұтып шығады.

Тақырыбы: Сан құрастыр

Мақсаты: Санның құрамын пысықтау.

Қажетті құралдар: Суретті карточкалар.

Ойын шарты: Барлық топ балаларымен бірге ойналады.

Ойын барысы: Тәрбиеші бетіне бір сан, мысалы «6» саны жазылған карточканы көрсетеді. Әрбір бала қосындысы «6» санын құрайтын екі сандық карточканы көрсетуі тиіс. Мысалы: бір карточкада 5 дөңгелек, екіншісінде–1 дөңгелек, біреуінде–3, екіншісінде-3 шаршы және с.с.

Тақырыбы: Заттарды сана

Мақсаты: Балалардың назарын дамыту, байқағыштықтарын арттыру. Көкөністерсаныменсандардытауыпкою.

Ойынаркылыкөкөністертүрлерітуралыбілімдерінбекіту.

Қажетті құралдар: Көкөністер суреттері, сіріңке қорабындағы сандар.

Ойын шарты: Балаларды екі топқа бөліп ойналады.

Ойын барысы: Тәрбиеші балаларға жемістердің суреттерін таратып береді. Бір суретте бірнеше көкөністер түрлері болуға тиіс. Балаларға қойылатын талап жемістер санын анықтау.

Тақырыбы: Қанша? Қандай?

Мақсаты: 10-ға дейін санауды бекіту, бірінші, екінші ұғымдарымен таныстыру.

Қажетті құралдар: Сандар («Шалқан», «Бауырсақ» ертегісі бойынша)

Ойын шарты: Балаларды екі топқа бөліп, ертегі бойынша кейіпкерлерді санайды.

Ойын барысы: Әр топтағы заттардың санын анықтау. Қораптан керекті санды алып қойып, ертегіні әңгімелеу, сандармен ретін анықтау. «Шалқан» ертегісі бойынша атасы бірінші, апасы екінші, қызы үшінші, т.б. пайдалана кетуге болады.

